
Από τη διαδρομή του πιο αγαπημένου Δραμινού Τάκης Λουκανίδης: Ο κορυφαίος σε μια προσφυγούπολη-φυτώριο μεγάλων ποδοσφαιριστών (ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟ)

«Ένας από τους κυριότερους παράγοντες της άνθησης του δραμινού ποδοσφαίρου ήταν η εγκατάσταση πολλών προσφύγων στην περιοχή μας μετά τη Μικρασιατική Καταστροφή. Κι ήταν οι πρόσφυγες στοιχεία φιλοπρόοδα και άτομα σκληραγωγημένα, με θέληση να ενσωματωθούν στην τοπική κοινωνία. Από την άλλη, οι περισσότεροι ντόπιοι, επειδή ήταν και οι ίδιοι φτωχοί και καλοί πατριώτες αντιμετώπισαν τους νεοφερμένους, αν όχι με συμπάθεια, τουλάχιστον με κατανόηση. Αυτό το ανθρώπινο μείγμα που στηρίχτηκε στην ανεκτικότητα των μεν και τη ζωντάνια των δε, ανάμεσα σε άλλους τομείς, ωφέλησε πολύ και το ποδόσφαιρο. Ενδεικτικό είναι πώς στην περιοχή μας δεν δημιουργήθηκαν αμιγείς προσφυγικές ομάδες. Στη Δράμα οι πρόσφυγες πλαισίωσαν τις ομάδες που υπήρχαν πριν τον ερχομό τους και σε συνεργασία με τους ντόπιους τις έκαναν σπουδαίες».

Βασίλης Τσιαμπούσης (επιμ.), Δόξα Δράμας 1918-1965 Λεύκωμα, ΔΕΚΠΟΤΑ, Δράμα 2012, σ. 34.

Η μαρτυρία του Ανέστη Ζέμου, πρώην προέδρου της Δόξας, περιγράφει τη σχέση των προσφύγων με το ποδόσφαιρο και πώς εμπλούτισαν το δυναμικό των τοπικών ομάδων. Η εντυπωσιακή ανάπτυξη του ποδοσφαίρου στη Δράμα, στην πόλη και σε χωριά, οφειλόταν και στην εισροή χιλιάδων προσφύγων. Το ποδόσφαιρο, βασική συνιστώσα της κοινωνικής ζωής την εποχή εκείνη, λειτούργησε καταλυτικά προς την κατεύθυνση της προσέγγισης ντόπιων και προσφύγων.

Από το 1918, όταν ιδρύθηκε ο Γυμναστικός Σύλλογος Δόξα, μέχρι την ακμή της ποδοσφαιρικής ομάδας τη δεκαετία του '50, μεσολάβησε ο Μεσοπόλεμος. Τότε ήταν που το ποδόσφαιρο αναδείχτηκε σε κυρίαρχο άθλημα. Στη Δράμα, εκτός από τις επίσημες ομάδες (Δόξα, Ελπίς, Άρης, Πανδραμαϊκός), πληθώρα ανεπίσημων, μικρών ομάδων συγκροτούσε τον τοπικό ποδοσφαιρικό χάρτη. Με την εγκατάσταση των προσφύγων, δεν φαίνεται να μεταφυτεύονται αθλητικά σωματεία από τις

προγονικές εστίες των προσφύγων στη Δράμα, όπως συνέβη με άλλους Γυμναστικούς Συλλόγους (π.χ. ο Πανιώνιος ΓΣ Σμύρνης) ή μέλη σωματείων να ιδρύουν αμιγώς προσφυγικά σωματεία, όπως συνέβη με την περίπτωση της ΑΕΚ ή του ΠΑΟΚ. Προσφυγικοί συνοικισμοί συστήνουν τις δικές τους ομάδες, Νέα Στενήμαχος, Νέα Κρώμνη, Φίλιπποι Δώδεκα Αποστόλων, ενώ επωνυμίες όπως: Ανατολή, Βυζάντιο, Πρόσφυξ, Ακρίτας, παραπέμπουν στο προσφυγικό στοιχείο και ανακαλούν μνήμες του τόπου και της ιστορίας τους. Δεκάδες ομάδες. Κι όμως ελάχιστα τα γήπεδα. Μα ήταν τόσο το πάθος για ποδόσφαιρο, που οι αλάνες εύκολα μετατρέπονταν σε γήπεδο. Και έτσι η πόλη έγινε φυτώριο ποδοσφαιριστών.

Δύο από τις δεκάδες μαθητικές-εφηβικές ποδοσφαιρικές ομάδες της πόλης που ξεχώριζαν ήταν εκείνες που αποτελούσαν οι μαθητές του Γυμνασίου Αρρένων και οι τρόφιμοι του Κεντρικού Ορφανοτροφείου. Θα λέγαμε περισσότερο προνομιούχες από τις άλλες συνοικιακές και τις ομάδες των αλάνων. Διέθεταν δικά τους γήπεδα, είχαν καλύτερες συνθήκες προπόνησης και προπονητική καθοδήγηση. Οι ομάδες αυτές συμμετείχαν με αξιώσεις στο τοπικό πρωτάθλημα ήδη από τη δεκαετία του '20. Υπήρχε λοιπόν παράδοση που αξιοποιήθηκε από την επόμενη γενιά. Η ποδοσφαιρική σφυρηλάτηση του Τάκη Λουκανίδη και των συμπαίκτών των καθώς και η μετέπειτα πορεία τους στη Δόξα οφείλουν πολλά στα πρώτα τους φυτώρια.

«Το 1952 παίξαμε η Δευτέρα τάξη με την Ογδόη στον τελικό του εσωτερικού πρωταθλήματος ποδοσφαίρου του Γυμνασίου Αρρένων Δράμας. Της Ογδόης οι παίκτες ήταν νταγλαράδες κι είχαν αρχηγό τον Κίμωνα της Ελπίδας. Στη Δευτέρα παίζαμε ο Λουκανίδης, ο Πιστικός, ο Σημιτλιώτης, ο Ζαβούνας, εγώ, ο Τοκμακίδης κι άλλοι, που ήμασταν τότε δεκατετράχρονα παιδιά.

Τελικά κερδίσαμε οι μικροί 2-0 κι η Δόξα μάς έκανε όλους δελτία για την πρώτη ομάδα. Έτσι, με δασκάλους τον Πάγκαλο και τον Μάρκοβιτς, φτιάξαμε τη σπουδαία ενδεκάδα της Δόξας, τη δεύτερη μετά την άλλη πολύ μεγάλη της εποχής του Κονίρουκίδη και τον Καραλάζου».

Η μαρτυρία του Βασίλη Ιωάννου είναι μια ψηφίδα από την ιστορία του τοπικού ποδοσφαίρου. Ιστορικές ομάδες, παίκτες, προπονητές και διαδικασίες που παραπέμπουν σε εποχές αλλοτινές, πριν από την επαγγελματικοποίηση του ποδοσφαίρου... Η ιστορία τους ξεκινά από τη δεκαετία του '20, όταν το ποδόσφαιρο τόσο στη Δράμα όσο και στην υπόλοιπη χώρα αναδεικνυόταν στο λαϊκότερο όλων των άλλων αθλημάτων και τελικά κυριάρχησε έκτοτε αδιαφιλονίκητα στη λαϊκή κουλτούρα. Τα προσφυγόπουλα πρώτης και πολύ περισσότερο δεύτερης γενιάς, όπως ο Τάκης Λουκανίδης, μπόλιασαν ψυχή τε και σώματι το τοπικό ποδόσφαιρο. Η ιστορία του προσφυγικής καταγωγής Τάκη Λουκανίδη ως ποδοσφαιριστή συμπυκνώνει τη σχέση των προσφύγων με το ποδόσφαιρο.

Προπόνηση με τον Μπόμπεκ, τον Λάκη Πετρόπουλο –βοηθό τότε του Μπόμπεκ– και τον Μίμη Δομάζο, στο γήπεδο της Λεωφόρου Αλεξάνδρας (1963). Στην πίσω όψη της φωτογραφίας διαβάζουμε: «Είμαι ξυπόλητος. Τα παπούτσια μου τα έχω στα χέρια. Πάντα μ' άρεσε να παίζω και έπαιζα σε μερικά “διπλά” ξυπόλητος ακόμη και τον χειμώνα μέσα σε λάσπες και σε χιόνια (Βλέπεις μου άρεσε η καλύτερη επαφή με την μπάλα)».

(Αρχείο Αντιγόνης Λουκανίδη)

Εκδηλώσεις λατρείας στον Τάκη Λουκανίδη, μετά από παιχνίδι του ΠΑΟ, έξω από το μαγαζί του (καφετέρια) στην Φωκίωνος Νέγρη (1964).
(Οικογενειακή συλλογή Σοφίας Γρηγορίου)

Ο Τάκης Λουκανίδης και ο Μίμης Δομάζος, στην κλινική, για προγραμματισμένη εγχείρηση αμυγδαλών (1964). Συμπαραστέκονται οι μπτέρες τους και η Βίκυ Μοσχολιού. Εύγλωττη στη φωτογραφία η συγκινητική προσήλωση της Χριστίνας Λουκανίδη στον γιο της. Η αμοιβαία αγάπη μάνας και γιού ήταν παροιμιώδης. Ο Λουκανίδης συνήθιζε να αποκαλεί τη μπτέρα του “ηρώίδα μάνα”...

(Αρχείο Αντιγόνης Λουκανίδη)

Ευχαριστούμε την κόρη του αείμνηστου Τάκη Λουκανίδη, Αντιγόνη, την αδελφή του Σοφία Γρηγορίου και τον ανιψιό του Κυριάκο Γρηγορίου για τις πληροφορίες, και τις φωτογραφίες που τόσο πρόθυμα μας διέθεσαν.

Γεωργία Μπακάλη - Δημήτρης Ι. Σφακιανάκης